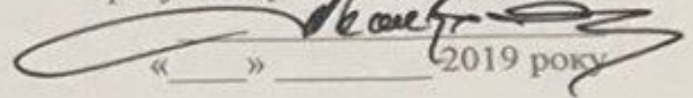

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філософського
факультету А. П. Конверський

« ___ » _____ 2019 року

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

для здобувачів освітньо-наукового рівня
доктор філософії

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство
освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
освітня програма	Релігієзнавство

Затверджено
вченою радою
філософського факультету
« 25 » листопада 2019 року
Протокол № 4

Київ-2019

Укладачі: Харьковщенко Є.А. (вступ, упорядник)., доктор філософських наук, професор, Предко О.І. (тема 1), доктор філософських наук, професор, Пілецький Є.А. (тема 2), кандидат філософських наук, доцент.

ВСТУП

Програма підготовлена авторським колективом кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Програма передбачає глибоке знання матеріалу про сучасний стан розвитку міжнародного права та основні проблеми, що існують в цій галузі.

Оцінювання рівня теоретичної фахової підготовки аспіранта передбачає складання комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності 031 «Релігієзнавство» відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за цією спеціальністю. Комплексний підсумковий іспит передбачає виконання кваліфікаційних завдань за спеціальністю 031 «Релігієзнавство» і є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно визначає рівень професійної та наукової підготовки випускників аспірантури.

Програма комплексного іспиту містить обов'язковий і варіативний модулі. Обов'язковий модуль охоплює теоретичні та методологічні аспекти сучасної науки міжнародного права, а варіативний модуль стосується наукових та практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи.

Комплексний іспит дає можливість встановити рівень теоретичної та практичної фахової підготовки аспіранта. Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної та практичної фахової підготовки вимогам фахових компетентностей випускників аспірантури за спеціальністю 031 «Релігієзнавство».

Критерії оцінки:

- “відмінно” (90-100 балів) – досконале знання теоретичних і практичних аспектів спеціальності 031 «Релігієзнавство»;

- “добре” (75-89 балів) – ґрунтовне знання основних питань спеціальності 031 «Релігієзнавство»;
- “задовільно” (60-74 бали) – знання ключових питань спеціальності 031 «Релігієзнавство»;
- “незадовільно” (1-59 балів) – незнання ключових питань спеціальності 031 «Релігієзнавство», невміння підкріплювати теоретичні викладки прикладами з практики.

ТЕМА 1. СПЕЦИФІКА ПРОВЕДЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Методика та методологія проведення релігієзнавчої експертизи. Основні етапи проведення релігієзнавчої експертизи та виявляється її евристичний потенціал в контексті оптимізації державно-конфесійних та міжконфесійних відносин і унебезпечення релігійних конфліктів. Досвід світового проведення релігієзнавчої експертизи та з’ясовуються особливості проведення релігієзнавчої експертизи в Україні. Основні вектори праксеологічного аспекту релігієзнавчої експертизи та розкрити її евристичний потенціал.

ТЕМА 2. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН

Порівняльний аналіз історико-політичних та законодавчих особливостей розвитку державно-конфесійних відносин у зарубіжних країнах. Основні характеристики політичних, культурних та соціальних передумов взаємодії держави з релігійними організаціями. Еволюція державно-конфесійних відносин та усталених на сьогодні моделей взаємодії державних органів та релігійних організацій. Ключові моделі та особливості реалізації державно-конфесійних відносин в світі. Політичний, культурний та соціальний аспекти зазначених відносин та їхній вплив на суспільно-політичне та релігійне життя в зарубіжних країнах. Сутність і основи функціонування релігійних організацій у

їхній взаємодії з державами (державними органами). Потенціал застосування міжнародної практики під час реалізації державно-конфесійних відносин в Україні.

Перелік контрольних питань до іспиту

1. Сучасні моделі державно-церковних відносин
2. Поняття релігієзнавчої експертизи
3. Сепараційна модель державно-церковних відносин.
4. Специфіка політичного і правового підходу при здійсненні релігієзнавчої експертизи.
5. Коопераційна модель взаємин держави та церкви.
6. Вимоги до кваліфікації суб'єкта релігієзнавчої експертизи.
7. Поняття і сутність феномену «державної церкви»
8. Об'єкт і завдання релігієзнавчої експертизи.
9. Особливості здійснення релігієзнавчої експертизи Міністерством культури України
10. Специфіка функціонування екіпотенціальної, авторитарної і антагоністичної моделей державно-конфесійних відносин
11. Американська модель розуміння державно-церковних відносин.
12. Основні аспекти ефективного функціонування інституту релігієзнавчої Особливості функціонування антицерковної, сегрегаційної і контамінаційної моделей державно-конфесійних відносин
13. Порядок проведення релігієзнавчої експертизи
14. експертизи
15. Особливості моделі відокремлення церкви від держави
16. Принципи проведення релігієзнавчої експертизи.
17. Особливості державно-церковних відносин у східноєвропейських державах

18. Система релігієзнавчої експертизи в державно-конфесійних відносинах
19. Феномен «світської держави»;
20. Вітчизняний досвід проведення релігієзнавчих експертиз: на прикладі Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України

Рекомендована література

Теми 1.

1. Андрусишин Б. І. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Б.І.Андрусишин, В.Д. Бондаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 387 с.
2. Вензелос Е. Отношения государства и церкви: взгляд через призму конституции / Е. Вензилос. – М.: Новое издательство, 2008. – 172 с.
3. Владиченко Л.Д. Україна та Польща: компаративний аналіз відносин між державними і релігійними інституціями: монографія / Л.Д. Владиченко. – Київ, 2014. – 368 с.
4. Володина Н. В. Правовые системы государственно-конфессиональных отношений: монография / Н.В. Володина. – М.: Изд-во «Новый инлекс», 2009. – 480 с.
5. Государства и религии в Европейском Союзе (опыт государственно-конфессиональных отношений) / [Сост. Робберс Г.] / Под ред. М.А. Воскресенского и др. – М. : Институт Европы РАН, ЕЦ ЮНЕСКО, 2009.
6. Мировой опыт государственно-церковных отношений. Учебное пособие (2-е изд-е дополн. и перераб.) / Под общ. ред. Н.А. Трофимчука. – М.: Издательство РАГС, 1999. – 383 с.

7. Модели государственно-церковных отношений в современном мире: Хрестоматия / Сост. Е. М. Мирошникова. – Тула: Изд-во Тул. гос. пед. Ун-та им. Л. Н. Толстого, 2009. – 223 с.
8. Модели церковно-государственных отношений стран Западной Европы и США. – К., 1996. – 348 с.
9. Онищук І. І. Східні церкви: державно-конфесійні відносини : навч. Посіб. / І.І. Онищук, С.В. Онищук. – Дрогобич : Коло, 2014. – 476 с.
10. Бабій М. Держава і Церква: діалектика й форми взаємодії / М. Бабій // Державно-церковні відносини в Україні у контексті сучасного європейського досвіду. –К.: «ВП», 2004. –С. 163-171.
11. Бондаренко В. Особливості української моделі державно-церковних відносин / В.Бондаренко // Державно-церковні відносини в Україні у контексті сучасного європейського досвіду. – К.: «ВП», 2004. –С. 10-18.
12. Бондаренко В.Д. Теоретичні засади дослідження державно-конфесійних відносин / В.Д.Бондаренко // Державно-конфесійні відносини в Україні: вітчизняний та європейський досвід / Державний комітет України у справах національностей та релігій, Національний педагогічний університет ім.М.П.Драгоманова; Ред-кол.: В.Андрущенко ін..– К.:
13. Войналович В.А. Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940-1960-х років: політологічний дискурс / В.А. Войналович. – К. : Світогляд, 2005. – 741 с.
14. Державно-церковні відносини в Україні у контексті європейського досвіду. К., 2004. – 100 с.
15. Єленський В.Є. Глобальні тенденції релігійного розвитку у ХХІ столітті [Електронний ресурс] / В.Є.Єленський // – Режим доступу: <http://orthodoxy.org.ua/uk/2009/12/01/28334.html> – вільний. Назва з екрану.
16. Здіорук С. Державно-церковні відносини як чинник зміцнення національної ідентичності: досвід постсоціалістичних держав України / С.Здіорук // Релігія і церква в сучасних українських реаліях. – К. 2007. – С. 43-50.

17. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття [Текст]: Монографія / С.І.Здіорук. – К.: Знання України, 2005. – 552 с.
18. Майданевич Л. Релігія як складова міжнародних відносин: релігієзнавчий аспект / Л.Майданевич // Гілея. – 2012. – №59. – С. 548–554.
19. Реституція церковного майна: міжнародний та вітчизняний досвід: Збірник наукових матеріалів / [Ред-кол.: В.Андрущенко ін.]. – Київ, Видавництво «Світ знань», 2007.
20. Робберс Г. Государство и религии в Европейском Союзе / Герхард Роб-берс Под редакцией М.А. Воскресенского, А.А. Красикова, Р. Н. Лункина, Р.А. Подоприморы, Л.С. Симкина и И.А. Шалобиной. - М.: Институт Европы РАН, ТЦ Юнеско, 2009. - 720 с.
21. Саган О. Держава і церква: основні моделі взаємодії [Текст] / О.Саган // Академічне релігієзнавство: Підручник. За науковою редакцією професора А.Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с. – с. 602].

Тема 2

1. Експертизи у судовій практиці: наук.-практ. посіб. [Текст] / за заг. ред. В.Г.Гончаренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 400 с.
2. Загребина И.В. О статусе эксперта государственной религиоведческой экспертизы [Электронный ресурс]. /И.В.Загребина// Свобода религии и демократии: старые и новые вызовы: Материалы Международной научной конференции (Киев, 6 августа 2010г.). – Режим доступа: <http://religiopolis.org/documents/848-iv-zagrebina-o-stature-eksperta->
3. Загребина И.В. Религиоведческая экспертиза. Учебник для бакалавриата и магистратуры / Загребина И.В., Пчелинцев А.В., Элбакян Е.С. – М.:Издательство Юрайт, 2017. – 449с.

4. Клименко Н.І. Судова експертологія: курс лекцій : [нав. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / Н.І.Клименко. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 528 с.
5. Климов В. Науково-експертний матеріал «Церква як виразник суспільних настроїв та як група інтересів» / В.Климов // Релігійна свобода: Свобода буття релігії в сучасному соціумі : [науковий щорічник] / За заг. ред. д.філос.н. А.Колодного. – 2012-2013. – №17-18. – К. : [б.в.], 2013. – С. 186–198.
6. Майданевич Л.О. Релігієзнавча експертиза державно-релігійних відносин: світовий та вітчизняний досвід проведення / Л.О.Майданевич // Політологічний вісник : зб-к. наук. праць. – К. : ВАДЕКС, 2014. – Вип. 73. – С. 234–244.
7. Майданевич Л.О. Релігієзнавча експертиза: сутність і її особливості / Л.О.Майданевич // Українське релігієзнавство. – 2011. – № 59. – С. 155–163.
8. Майданевич Л.О. Специфіка проведення релігієзнавчої експертизи / Л.О.Майданевич // Мультиверсум. Філософський альманах. –2013. – №9 – С. 235–255.
9. Об утверждении Правил проведения религиоведческой экспертизы и о признании утратившими силу некоторых решений Правительства Республики Казахстан [Электронный ресурс] : постановление Правительства Республики Казахстан от 7 февраля 2012 года № 209 / Информационно-правовая система нормативных правовых актов Республики Казахстан. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200000209/links> (дата обращения: 24.04.2013).
10. Панин С.А., Козлов М.В. Религиоведческая экспертиза в России: проблемы и перспективы / С.А Панин, М.В. Козлов. – Режим доступа: <https://www.academia.edu/25034221/>
11. Порядок проведения государственной религиоведческой экспертизы: Приказ Министерства юстиции Российской Федерации от 18 февраля 2009 г. № 53. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2009/03/13/religia-ekspertiza-dok.html>

12. Процессуальные и тактические аспекты экспертизы по делам о преступлениях на почве расовой ненависти. Проблемы подготовки специалистов : [материалы семинара], (Санкт-Петербург, 28 февраля 2013 года) / Северо-западный филиал Российской Академии правосудия; Общественная правозащитная организация «Гражданский контроль» [и др.]. – СПб. : [б.и.], 2013. – 49 с.

13. Пчелинцев А.В. Какой должна быть государственная религиоведческая экспертиза / А.В. Пчелинцев // Российская юстиция. – 2009. – № 3 – С. 47–50.

14. Религиоведческая экспертиза [Электронный ресурс] / Центр Судебных Экспертиз «РОСЭКСПЕРТ». – Режим доступа: <http://rosexpert.org/vidi-ekspertiz/religiovedcheskaya-ekspertiza> (дата обращения: 15.07.2017).

15. Релігієзнавча експертиза віровчення, обрядової практики та організаційної структури Церкви Адвентистів Сьомого Дня в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.adventist.org.ua/worldnews/bashtanka_expertiza_verou/ (дата звернення: 04.10.2017).

16. Релігія і закон: проблеми правового врегулювання державно-церковних відносин. Збірник матеріалів. – К. «ВП», 2002.

17. Сластилина Ю. Религиоведческая экспертиза как условие реализации права на свободу вероисповедания [Электронный ресурс] / Ю. Сластилина. – Режим доступа: http://www.sclj.ru/analytics/magazine/arch/detail.php?ELEMENT_ID=1098 (дата обращения: 09.03.2017).

18. Титаренко В. Методологічні особливості релігієзнавчої експертизи як механізму регулювання відносин в суспільстві / В.Титаренко // Релігія та соціум. Міжнародний часопис. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т., 2013. – С.78–85.

19. Тихонравов Ю.В. О методике религиоведческой экспертизы / Ю.В. Тихонравов // Религия и право. – 1999. – № 2. – С. 24–26.
20. Филипович Л. Експертна діяльність українських релігієзнавців: методологічні засади і набутий досвід / Л.Филипович // Релігійна свобода: Свобода буття релігії в сучасному соціумі : [науковий щорічник] / За заг. ред. д.філос.н. А.Колодного. – 2012–2013. – №17–18. – К. : [б.в.], 2013. – С. 137–143.
21. Хамидуллина Х. Религиоведческая экспертиза – политический инструмент и поле для коррупционности [Электронный ресурс] / Халида Хамидуллина. – Режим доступа: <http://www.islamnews.ru/news-17621.html> (дата обращения: 15.07.2017).